

NEWSLETTER

Październik 2014

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2014 roku, sygnatura akt: I UK 437/13 Sąd Najwyższy o niezachowaniu terminu na złożenie wniosku o upadłość

Chcielibyśmy poinformować o treści wyroku **Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2014 roku** w sprawie o sygnaturze **I UK 437/13** oraz podzielić się z Państwem naszymi uwagami odnoszącymi się do niniejszego orzeczenia.

Na początku wypada wskazać na kanwie jakiego stanu faktycznego zapadło omawiane orzeczenie. Spółka 8 listopada 2004 roku zawarła z kancelarią prawną umowę, której przedmiotem było między innymi przygotowanie wniosku o ogłoszenie upadłości tejże spółki. Stan niewypłacalności spółki istniał już w grudniu 2004 r. Pierwszy wniosek o ogłoszenie upadłości wniesiono 19 stycznia 2005 roku, jednakże z powodu braków formalnych został zwrócony. Ostatecznie, po kilkukrotnych zwrotach, przedmiotowy wniosek skutecznie wniesiono dopiero po upływie roku licząc od dnia jego złożenia po raz pierwszy. Postanowieniem z kwietnia 2006 roku Sąd ogłosił upadłość spółki.

Na liście wierzytelności umieszczono wierzytelność organu rentowego wobec spółki. Z uwagi na fakt, iż w sprawie zachodziła całkowita bezskuteczność egzekucji, organ w grudniu 2009 roku wydał dwie decyzje, w których orzekł, że członkowie zarządu spółki odpowiadają jako osoby trzecie za zaległości z tytułu składek i odsetek za zwłokę od nieopłaconych składek należnych od płatnika składek, których termin płatności upływał w okresie pełnienia przez nich funkcji członków zarządu spółki.

Członkowie zarządu wnieśli do Sądu Okręgowego odwołania od ww decyzji. Wskazywali, iż odpowiedzialność ich jest w niniejszej sprawie wyłączona, bowiem powierzyli oni czynności związane z postępowaniem upadłościowym profesjonalistom, dochowując należytej staranności, a fakt, że wniosek został przyjęty do rozpoznania znacznie później pozostaje poza ich wpływem. Podnosili również zarzut przedawnienia zaległości składkowych organu rentowego na dzień wydania przez organ zaskarżonych decyzji.

Sąd Okręgowy oddalił odwołania od decyzji. Członkowie zarządu wnieśli apelację, jednakże Sąd Apelacyjny wydał niekorzystne dla nich rozstrzygnięcie – oddalił apelację.

Sądu obu instancji uznały, że niezłożenie we właściwym czasie wniosku o upadłość, na skutek nieprofesjonalnego działania pełnomocnika, nie stanowi okoliczności wyłączającej odpowiedzialność członków zarządu. Ponadto uznały, że w sprawie nieprzedawnionych przed 1 stycznia 2003 roku należności zastosowanie ma 10- letni okres przedawnienia, który na dzień wydania zaskarżonych decyzji nie upłynął.

W konsekwencji sprawa trafiła do Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy orzekł, iż skarga kasacyjna nie zawierała usprawiedliwionych podstaw. W wyroku z dnia 5 czerwca 2014 r., który zapadł na kanwie wyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd Najwyższy odniósł się do kwestii istotnych z punktu widzenia praktyki.

Po pierwsze, w niniejszym opracowaniu, należy odnieść się do poruszonej przez Sąd Najwyższy problematyki niezachowania terminu na złożenie wniosku o upadłość. Co prawda Sąd Najwyższy jedynie na marginesie odniósł się do tej kwestii, bowiem skarżący nie objęli podstawami ani granicami zaskarżenia braku ich zawinienia w zachowaniu właściwego terminu złożenia wniosków o upadłość. Niezależnie od tego **Sąd Najwyższy odwołał się do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 lutego 2002 roku, sygnatura akt: III SA 2544/2002 i tym samym stwierdził, że członek zarządu obciążony subsydiarną ustawową odpowiedzialnością za zaległości składkowe spółki nie ma podstaw prawnych do przerzucania na wierzyciela należności składkowych (ZUS) ryzyka oraz skutków własnych zaniechań, z których wynikły obciążające go zaległości składkowe.**

Art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej stanowi, iż *za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, chyba że członek zarządu wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe albo że niezgłoszenie upadłości oraz brak postępowania układowego nastąpiły nie z jego winy, bądź też wskaże on mienie, z którego egzekucja jest możliwa.*

Okolicznością wyłączającą winę członka zarządu w niezłożeniu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości nie może być fakt powierzenia wykonania określonej czynności profesjonalistom. Nieprofesjonalna pomoc prawna nie uwalnia zatem członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości spółki. Negatywne skutki działań prawnych (zaniechań) obciążają członka zarządu, który co najwyżej może dochodzić ewentualnych roszczeń wobec doradzającego w drodze odrębnego procesu cywilnego.

Pośrednio też, z twierzeń Sądu Najwyższego wynika, że do uwolnienia się od odpowiedzialności, nie wystarczy samo wniesienie wniosku o ogłoszenie upadłości, konieczne jest aby wniosek był skutecznie wniesiony.

Sąd Najwyższy, niejako na marginesie z uwagi na brak inicjatywy skarżących w tym zakresie, odniósł się również do problemu przedawnienia zaległości składkowych, stwierdzając iż

przedawnienie należności składkowych wynikających z decyzji wydanej na podstawie art. 116 § 1 Ustawy ordynacja podatkowa w związku z art. 31 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, następuje po upływie 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana (art. 24 ust. 5d Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) bez względu na termin doręczenia tej decyzji. Zagadnienie to zostało jednolicie wyjaśnione w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego.

Należy również zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy w omawianym orzeczeniu zwrócił uwagę jeszcze na jeden istotny aspekt. W orzeczeniu zasygnalizował, że **art. 92 Ustawy prawo upadłościowe i naprawcze kreuje ustawową regułę, że do dnia ogłoszenia upadłości mogą być zaspokojone odsetki od wierzytelności, należne od upadłego, co nie wyklucza (nie zakazuje) naliczania odsetek od zaległości spółki w stosunku do osób trzecich, o których mowa w art. 116 § 1 Ustawy ordynacja podatkowa.** Niewątpliwie członek zarządu spółki kapitałowej odpowiada za jej zobowiązania składkowe jako osoba trzecia w stosunku do płatnika. Odpowiedzialność ta ma więc solidarny, akcesoryjny i posiłkowy charakter. Członek zarządu nie może więc ponosić odpowiedzialności za odsetki za zwłokę za okres od daty ogłoszenia upadłości. Stanowisko to powszechnie akceptowane jest przez judykaturę.
